

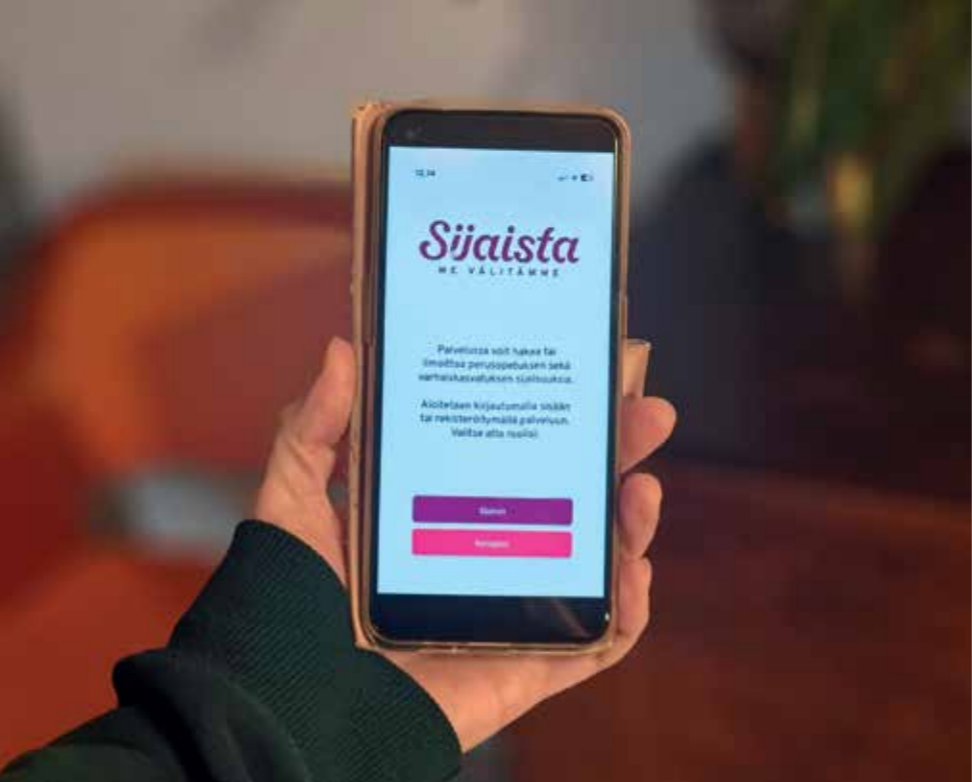
2024

LIIVERIN VUOSI

SISÄLLYS

Puheenjohtajan katsaus	5
Johdanto	6
Yhdistys ja sen resurssit	8
Strategian toteutus	14
Strategian toteumatilanne ja rahoitetut hankkeet	14
Omat hankkeet	22
Liiveri alueen kehittäjänä	24
Toimintaympäristö ja tulevaisuus	28
Liitteet:	
Leader-hankkeet ja -yritystuet (ELY-keskuksen päätöksen vuonna 2024 saaneet)	30
Nuoriso-Leader-tuet 2024	34

Vuosiraporttiin on koostettu esimerkkejä rahoitetuista hankkeista ja yritystuista.

VAIKUTTAVIA AVAUKSIA VUONNA 2024

- Tulokset-verkkosivun toteutus: www.liiveri.net/tulokset
- 97 aktivointi- ja sidosryhmätilaisuutta
- Nuoret-teemavuosi -nuorisajaosto aktiivinen ja useita nuorisohankkeita käynnistyi
- Uudet kylähankkeet käynnistyivät - älykkyyttä, turvallisuutta ja kumppanuutta kyliin
- GENGREEN-hanke käynnistyi - kestävää naisyritystä alueelle
- Opintomatkalta Viroon uusia ideoita ja kontakteja

MITÄ LIIVERI TEKEE?

Kehittämissyhdystys Liiveri ry on Seinäjoen, Ilmajoen ja Jalasjärven alueen paikallinen kehittäjätaho, joka tekee yhteistyötä alueen asukkaiden, yhdistysten, yritysten ja julkisorganisaatioiden kanssa.

Pääosa Liiverin toimintaa on toimia paikallisena Leader-ryhmänä, tuoda esiin ja rahoittaa ruohonjuuritason tarpeita ja toivomuksia maaseudun kehittämiseksi. Lisäksi Liiveri kehittää kyliä, nuorisotoimintaa ja kansainvälisyyttä. Liiveri on toiminut vuodesta 1997.

SIJAISTA OY KEHITTI APPLIKAATION ↑

Sijaista Oy sai yritystukea Sijaista-applikaatioon, joka mahdollistaa sijaistarpeen ja sijaistuuksien valtakunnallisen kohtaamisen perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa.

NUORET TOTEUTTIVAT ILMAJOELLE ULKOKUNTOSALIN →

Kun nuorille annetaan mahdollisuus toteuttaa oma projekti, voi lopputulos olla todella upea! Ilmajoen nuorisovaltuuston Eero-Pekka Hautamäki ja Lauri Pentinmäki toteuttivat ulkokuntosalin yhteistyössä Ilmajoen Kisailijoiden, nuorisovaltuuston ja kunnan kesken.

LIIVERI SAI UUDEN PUHEENJOHTAJAN

Liiverin edellinen puheenjohtaja **Tarja Pienimäki** luovutti maaliskuun vuosikokouksessa vetovastuun Liiveristä uudelle puheenjohtajalle **Päivi Alaniskalle**.

PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

Vuosi 2024 oli Liiverin toiminnassa Juuret ja siivet-strategiamme toteuttamisen taitekohta. Alkuvuotta haastoivat vielä tekniset ongelmat ja uusien rahoitusinstrumenttien linjanvedot, mutta syksystä lähtien olemme päässeet nauttimaan strategian toteuttamisesta täysivoimaisesti.

Keskeisimpinä asioina mieleen ovat jääneet lukuisat yritystuet, Nuoris-Leader toiminnan kasvu, kylien kehittämisen uudet hankkeet ja ansaitut keuhut saanut Tulokset-sivustomme.

Vuodelle 2024, ja kenties myös koko kuluvalle rahoituskaudelle, leimallista olivat lukuista pienet yritystuet. Liiverin hallitus käsitteli kymmenkunta yritystukea per kokous. Näillä hakemusmäärillä asiantunteva elinkeinojaosto on arvokas tuki niin hallitukselle kuin henkilökunnalle. Liiverin rooli yritysten rahoittajana on kasvanut merkittävästi viime vuosina, mutta se ei poissulje kylien ja yhteisöjen kehittämisen merkityksellisyyttä. Toimiston sitkeä aktiivointityö kentällä näkyi loppuvuodesta kasvaneena kehittämishankkeiden määränä. Vuonna 2024 saimme joukkoomme myös uuden kyläasiantuntijan **Mari Viljanmaan**, joka luotsaa mm. Kyvykkäät ja kestävät kumppanikylähanketta Liiverin alueella.

Viime vuosien aikana Liiverin nuorisajaosto on vakiinnuttanut asemansa toiminnassamme. Olemme kehittäneet toimintaa erityisesti Osallistuvat nuoret 2.0 -hankkeessa, jonka tulokset ovat esillä liiveri.netissä Nuoret-alasivulla. Myös nuoret hakijat ovat löytäneet Liiverin: vuonna 2024 Nuoris-Leader tukia myönnettiin 30 kappaletta, joista 18 nuorten porukoille ja 12 nuorille yrittäjille. Erityisen innostavaa on se, että nuorisajaostoon on löytynyt hyvin jäseniä!

Vuonna 2024 aloitimme myös etsinnän nuorisajaoston kumppanista. Haluaisiko sinun yrityksesi kannustaa nuoria osallistumaan paikalliseen kehittämiseen?

Lopuksi lämmin kiitos henkilökunnalle, jaostojen väelle ja sidosryhmille. Vuosi 2024 vaati kaikilta, mukaan lukien asiakkailtamme, paljon joustoa. Kiitos hyvästä yhteistyöstä! Vuodelle 2025 toivomme erityisesti myötäisiä (kestäviä ja kansainvälisiä) tuulia alueemme kehittämistoimiin, kun jaossa on ohjelmakautemme toiseksi suurin potti!

Mikäli Liiverin kehittämistoiminnan tulokset ovat jääneet sinulle etäisiksi, käythän tutustumassa rahoituksemme vaikutuksiin Tulokset-sivustomme. Lupaun, että vaikutut!

Päivi Alaniska,
Liiverin hallituksen puheenjohtaja

VUONNA 2024
LIIVERISSÄ
TYÖSKENTELI
8 HENKILÖÄ.

JOHDANTO

Vuonna 2024 Liiverissä toteutettiin kahteen eri strategiaan liittyviä toimia. Pysyy ja paranoo 2014–2020/2022-strategian toimia tulosviestinnän sekä siirtymäkauden hankkeiden ja yritystukien osalta sekä Juuret ja siivet 2023–2027 -strategian aktiivista toteuttamista.

Pysyy ja paranoo -strategian kohdalla oli kyse hanke- ja yritystukien sparraamisesta mahdollisimman hyvään ja täysimääräiseen toteutukseen sekä omien hankkeiden toteuttaminen. Painopiste oli saatujen tulosten esille nostamisesta sekä tuloksista ja vaikutuksista viestimisessä. Suurimpana ponnistuksena tähän liittyen oli toiminnan tuloksista ja vaikuttavuudesta kertovan nettisivun koostaminen ja julkaiseminen (www.liiveri.net/tulokset).

Juuret ja siivet -strategian kohdalla jatkettiin laadukasta strategian käynnistämistä ja toteuttamista. Kyseessä on rahoituskauden ensimmäinen kokonainen toimeenpanovuosi ja rahoituksellisesti suurin vuosi. Vuosina 2023–2024 Liiverin hallitus on käsitellyt 165 Leader-tukihakemusta, joista 120 on myönteistä päätöstä. ELY-keskus aloitti päätöksentekonsa vuonna 2024 ja on tehnyt yhteensä 154 rahoituspäätöstä, joista 108 myönteistä. Rahoitushakemusten kappalemäärissä korostuvat pienet yritystuet.

Kylien kehittämistä jatkettiin yhdessä Etelä-Pohjanmaan muiden Leader-ryhmien kanssa. Käynnissä on Leader Suupohjan hallinnoima Tulevaisuuden kylä 2.0 eli Älykkäät kylät -hanke sekä Liiverin hallinnoima Kyvykkäät ja kestävät kumppanikylät -hanke. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus rahoittaa näitä molempia. Suomen kylien uusi

puheenjohtaja **Arto Pirttilahti** vieraili Liiverissä samalla kun kävi tutustumassa eteläpohjalaisiin kyliin.

Nuorisotoiminnan kehittäminen otti aimo harppauksia eteenpäin vuoden aikana. Nuorisosaosto otti aiempaa suurempaa roolia kehittämistyössä ja sen jäsen **Veera Bohjanen** oli mm. Maaseutuparlamentin raportöörinä. Nuoriso-Leader-raham kysyntä porukoille ja yrittäjyyteen lisääntyi.

Kansainvälisyyttä on edistetty mm. Etelä-Pohjanmaan Leader-ryhmien yhteisellä opintomatalla Etelä-Viroon ja Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin hallinnoimalla GENGREEN-hankeella, jolla edistetään vihreää naisyrityttöä Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa. Hanke on rahoitettu Interreg Aurora -ohjelmasta. Lisäksi yhteistyö ruotsalaisen Leader Östra Skaraborgin kanssa jatkui opintovierailun merkeissä.

Vuoden aikana valmisteltiin rahoitushakemuksia myös muihin rahoituslähteisiin kuin maaseutuohjelmaan. Leader Ravakan johdolla valmisteltiin CERV-hakemusta, joka sai kielteisen tukipäätöksen. Lisäksi on jätetty rahoitushakemuksia nuorisotoiminnan kehittämiseen liittyen eri rahoittajille, osa näistä hakemuksista odottaa edelleen päätöstään.

Hallitus toimi edelleen sitoutuneesti. Liiverin nuorisosaoston toiminta oli aktiivista. Elinkeinojaostolla on ratkaiseva rooli Leader-yritystukien aktivoinnissa, ja se toimi tuloksekkaasti. Toimistolla oli töissä kahdeksan henkilöä, yhteensä 5,1 henkilötyövuoden edestä, mikä on yli yhden henkilötyövuoden vähemmän kuin edellisvuonna.

INSPIROIDU KEHITTÄMISTYÖN TULOKSISTA!

Oletko miettinyt, mitä Leader-rahoituksella on saatu aikaan vuosien saatossa? Kokosimme Liiverin vuodesta 1997 alkaen tehdyn kehittämistyön tuloksia helposti tutustuttavaksi kokonaisuudeksi Tulokset-sivulle.

www.liiveri.net/tulokset

LIIVERI ANTAA SIIVET KANSAINVÄLISTYMISEEN

Tammikuussa Liiveri kokosi Seinäjoelle kansainvälistymisestä kiinnostuneita kuulemaan mahdollisuuksista ja inspiroitumaan Matka-teemahankkeessa opintomatoja toteuttaneiden kokemuksista.

Tilaisuudessa puheenvuoron piti myös Leader Östra Skaraborin toiminnanjohtaja **Jesper Uvesten**, joka oli vertaisopintomatalla Liiverissä nuorisoprojektin vetäjän **Emma Stigsson** kanssa. Ruotsalaisella Leader Östra Skaraborilla ja Liiverillä on ollut yhteistyötä pitkään.

YHDISTYS JA SEN RESURSSIT

Liiverin vuosikokous pidettiin Etelä-Pohjanmaan opistolla maaliskuussa. Vuosikokous myönsi Osava maaseutuyrittäjä -diplomin Audittila Oy:lle ja sen yrittäjälle **Tiina Ventelälle**. Diplomilla nostetaan esiin esimerkillistä kehittämistyötä, nyt myönnetty diplomi oli neljästoista. Vuosikokouksessa yhdistyksen puheenjohtajaksi valittiin maaseudun asukas **Päivi Alaniska** Seinäjoelta. Yhdistyksen aiemmalla puheenjohtajalla, yrittäjä ja yhdistysaktiivi **Tarja Pienimäellä** Ilmajoelta, täyttyivät sääntömääräiset vuoden yhdistyksen hallituksessa. Vuosikokouksessa ei tehty sääntömuutoksia.

Liiverin maksavien jäsenten määrä on vuonna 2024 laskenut 191 jäsenestä 171 jäseneseen. Laskua on ollut niin yrityksissä, yksityisissä henkilöissä kuin yhdistyksissäkin.

Liiverin hallituksessa on 12 varsinaista jäsentä ja heillä henkilökohtaiset varajäsenet. Hallituksessa noudatetaan kolmikanta-periaatetta ja sen jäsenet ovat eripuolilta Liiverin aluetta. Hallitukseen valittiin kaksi uutta varsinaista jäsentä ja kolme uutta varajäsentä. Yksi varajäsen valittiin varsinaiseksi jäseneksi. Hallituksen jäsenistä yksi varajäsen on nuori. Varajäsenet voivat osallistua kokouksiin, vaikka varsinainen jäsen olisi paikalla. Näin varmistetaan Leader-osaamisen taso.

Hallituksella oli 11 kokousta vuoden aikana. Osallistumisaktiivisuus kokouksiin on säilynyt erinomaisena. Kokouksissa oli keskimäärin 14,0 osallistujaa. Hallituksen osallistumisaktiivisuus on hyvä asia, mutta se myös asettaa kustannuspainetta toimintarahalle. Hallituksen vuosittaisesta itsearviointikyselystä luovuttiin, koska Maaseutuverkostoyksikkö teki valtakunnallisen itsearviointikyselyn Leader-hallituksille. Siihen Liiveristä tuli aiempaa vähemmän vastauksia. Kyselyvastausten mukaan

valtakunnallisesti ja Liiverissä hallituslaiset ovat tyytyväisiä oman ryhmänsä toimintaan.

Hallituksen kokoukset järjestettiin pääosin toimistolla läsnäolokokouksina, minkä on koettu lisäävän avointa keskustelua. Keväällä kokous pidettiin yritystukikohteessa, Pirula Oy:ssä. Yksi syksyn kokouksista oli Etelä-Pohjanmaan Leader-ryhmien hallitusten yhteisen koulutuspäivän yhteydessä Härmän kylpylässä. Tilaisuutta emännöi Leader Aisapari ja siellä puheenvuoron piti mm. kansanedustaja **Antti Kurvinen**. Uusille hallituksen jäsenille pidettiin perehdytyskoulutus.

Molemmat vuoden aikana puheenjohtajana toimineet henkilöt ovat osallistuneet aktiivisesti Liiverin toimintaan mm. puheenjohtajapäiviin ja ELY-keskuksen kanssa käytyihin keskusteluihin. Hallituksen jäseniä oli mukana Etelä-Pohjanmaan Leader-ryhmien opintomatalla Etelä-Virossa. Puheenjohtaja osallistui valtakunnalliseen Leader-ryhmien puheenjohtajille suunnattuun työhyvinvointikoulutukseen.

Liiverin hallituksen alaisuudessa toimii kaksi jaostoa: nuoris- ja elinkeinojaostot. Jaostojen tehtävänä on vahvistaa Liiverin verkostoja näillä strategisesti tärkeillä aloilla sekä toimia viestinvälittäjänä Liiverin nuorien sekä elinkeinotoimijoiden ja yrittäjien välillä.

Liiverin nuorisajaosto toimii linkkinä alueen nuorten ja Liiverin välillä sekä aktivoi ja arvioi Nuoris-Leader-hakemuksia. Jaosto on toiminut yli 10 vuotta. Sen toiminta on aktivoitunut entisestään vuoden aikana. Se kokoontui viisi kertaa. Jaoston toimintaa kehitettiin Liiverin Osallistuvat nuoret 2.0 -hankkeella. Jaoston jäseniä osallistui valtakunnalliseen Nuoris-Leader-päivään. **Veera Bohjanen** oli raportöörinä Maaseutuparlamentissa.

DIPLOMI HYVÄSTÄ KEHITTÄMISTYÖSTÄ ←

Liiverin diplomi myönnettiin Audittila Oy:lle ja sen yrittäjälle **Tiina Ventelälle**. Yritys tuo asiantuntijayrittäjyyttä maaseudulle, siinä hyödynnetään mestari-kisälli -järjestelmää ja työllistetään perhettä.

NUORISOJAOSTON TOIMINTA AKTIIVISTA ↓

Nuorisajaosto oli aktiivisesti mukana Liiverin toiminnassa. **Veera Bohjanen** oli raportöörinä Maaseutuparlamentissa.

LIIVERIN JÄSENET VUONNA 2024

	Kaikki	Maksaneet
Yhdistykset	102	77
Yritykset	52	36
Yksityiset henkilöt	126	51
Kunnat	3	3
Muut julkiset	4	4
Yhteensä	287	171

LIIVERIN HALLITUS

Varsinaiset jäsenet	Varsinaiset jäsenet	Läsnä	Varajäsenet	Läsnä
Yhdistykset	Tarja Pienimäki, pj kokoukseen 4 saakka	4/4	Minna Tuohisto-Kokko	6/11
	Timo Kankaanpää	3/7		
	Leena Sjöstedt	0/4	Suvi Lakso	0/4
	Marja Tyynismaa	6/7	Petri Yli-Mannila	3/7
	Sari Rintala	10/11	Johanna Punkari	3/11
	Janne Lehtinen	4/4	Mari Mäki-Karvia	3/4
	Mari Mäki-Karvia, vpj kokouksesta 5 lähtien	6/7	Heikki Kossila	5/7
	Asukkaat	Tero Järvi	7/11	Veera Bohjanen
Päivi Alaniska, pj kokouksesta 5 lähtien		9/11	Terhi Hunnako	6/11
Pia Rita-Luopa		5/11	Saara Marttila	7/11
Jarmo Kallio		3/4	Anni Kirkkomäki	0/11
Sonja Pitkäjärvi		4/7		
Julkiset	Matti Koivuluoma	10/11	Juha-Pekka Karvonen	0/11
	Jaana Hurme	7/11	Eija Saariaho	10/11
	Pirkko Ekoluoma, vpj kokoukseen 4 saakka	10/11	Kari Homi	6/11
	Mikko Jokipii	8/11	Tero Vuorenmäki	1/11

NUORISOJAOSTO

- Ahola Maarit (mukana osan vuodesta)
- Alanen Mico (9/24 alkaen)
- Alaniska Päivi, hallituksen edustaja jaostossa (4/24 asti)
- Aro Elli (8/2024 asti)
- Bohjanen Veera, jaoston edustaja hallituksessa
- Douka Sofia
- Honkilahti Juho (9/24 alkaen)
- Huikko Susanna (9/24 alkaen)
- Jokipii Mikko, hallituksen edustaja jaostossa (4/24 alkaen)
- Järvilehto Jaana
- Mäenpää Aleksis
- Niemi Laura
- Päivärinta Jenni
- Rantamäki Milla
- Tuikka Karoliina
- Noora Riippi ja Sanna Pihlaja Liiverin toimistolta

ELINKEINOJAOSTO

- Eeva Jussila, palvelupäällikkö, Into Seinäjoki
- Reetta Yli-Hynnälä, hankeasiantuntija, Kurikka – Jaoston varapuheenjohtaja
- Ari Loukasmäki, toimitusjohtaja Uusyrittäjäkeskus
- Pia Rita-Luopa, Liiverin hallituksen jäsen, varalla Jarmo Kallio 03/2024 saakka ja Matti Koivuluoma 04/2024 lähtien
- Simo Kankaanpää, vs. elinvoimapäällikkö, Ilmajoki
- Pirjo Pystykoski-Sopanen, toimitusjohtaja, omistaja-yrittäjä, Jalasjärvi – Jaoston puheenjohtaja
- Noora Mykkänen, yhteyspäällikkö, Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät ry
- Sinikka Koivumäki, toiminnanjohtaja, Liiveri

HALLITUS TOIMI AKTIIVISESTI ↑

Liiverin hallitus kokontui vuoden aikana 11 kertaa.

NUORET IDEOIVAT UUTTA →

Nuorisajaosto ideoi neljä teemallista Nuorisoleader-hakua vuodelle 2025. Jaoston kevätkokous järjestettiin Peräseinäjoen Siirtolaisuusmuseolla.

Liiverin elinkeinojaoston tehtävänä on toimia viestinvälittäjänä Liiverin ja alueen yrittäjien ja elinkeinotoimijoiden välillä sekä sparrata saapuneita Leader-yritystukihakemuksia ja yhdistysten liiketoimintainvestointeja. Lisäksi jaosto päättää Nuoriso-Leaderin yrittäjyystuista. Se koontui useammin kuin aiempina vuosina, yhteensä kymmenen kertaa.

Vuoden 2024 aikana Liiverissä työskenteli kahdeksan työntekijää. Työntekijöistä kolme on vakituudessa työsuhteessa, loput määräaikaisissa työsuhteissa. Henkilötyövuosia tehtiin 5,1, joista Leader-toimintarahoilla ja -teemahankkeella 3,3 henkilötyövuotta. Edellisvuonna henkilötyövuosia oli 6,2. Ns. perushenkilöstö on ollut Liiverissä jo pitkään.

Liiverillä on henkilöstö- ja koulutussuunnitelma. Sen mukaisesti työntekijöiden kanssa käytiin vuosittaiset kehityskeskustelut. Liiverissä kannustetaan työntekijöitä osaamisen kehittämiseen. Työntekijät osallistuivat aktiivisesti muun muassa Ruokaviraston ajankohtais- ja yhteistyöwebinaareihin. Toiminnanjohtaja ja puheenjohtaja

osallistuivat valtakunnalliseen työhyvinvointikoulutukseen. Työntekijöiden työhyvinvointiin panostettiin kulttuuri- ja liikuntaedulla, säännöllisillä venyttelytuokioilla ja yhteisellä teatterikäynnillä. Lisäksi toisen toimistohuoneen työergonomiaa parannettiin kalustohankinnoilla.

Vuonna 2024 Liiverin oman projektitoiminnan volyyymi oli noin 420 000 euroa, josta Leader-toimintarahan osuus oli noin 297 000 euroa. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen rahoittaminen hankkeiden osuus oli noin 51 000 euroa (Vauhtia valokuituun, Tulevaisuuden kylät 2.0 ja 4K -Kyvykkäät ja kestävät kumppanikylät). Liiverin omasta kehyksestä rahoitettujen hankkeiden osuus oli noin 57 000 euroa (Osallistuvat nuoret 2.0 sekä Matka-hankkeen koordinointi). Pääosin EU:n Interreg Aurora -rahastosta rahoitetun GENGREEN-hankkeen osuus oli noin 13 800 euroa. Vuoden aikana haettiin rahoitusta myös CERV Values-, Erasmus+ -ja Opetus- ja kulttuuriministeriön hausta, mutta sitä ei saatu. Tästä syystä projektitoiminnan volyyymi jäi taloussuunnitelmasta.

LIIVERIN HENKILÖSTÖ JA VERKOSTOT, JOISSA LIIVERIN HENKILÖSTÖ OLI MUKANA 2024 (ei sisällä Leader-rahoitteisten hankkeiden projekti- ja ohjausryhmiä eikä Liiverin omia työryhmiä)

Henkilö	Jäsenyys työryhmässä	Organisaatio
toiminnanjohtaja, ETM Sinikka Koivumäki		
	Yrityspalveluverkostot Etelä-Pohjanmaa, Seinäjoki ja Ilmajoki-Kurikka	Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
	Järjestöneuvosto	Yhteisöjen yhdistys ry
	ELLE, ELY:n ja Leader-ryhmien toimien yhteensovitus	Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
	SERN, Ruotsi-Italia verkosto	SERN
	CODIL – Interreg Europe -hankkeen sidosryhmä	Etelä-Pohjanmaan liitto
	CDR-EUROPE – Interreg Europe -hankkeen sidosryhmä	Etelä-Pohjanmaan liitto
	FISSH – Interreg Europe -hankkeen sidosryhmä	Etelä-Pohjanmaan liitto
	Nuoriso-Leaderin valtakunnallinen koordinaatioryhmä	Leader-ryhmät
	Alueiden ajalliset muutosilmiöt – Aamu-hanke	Ruralia-Instituutti
	Yritys- ja hankerahoituksen hyvän hallinnon verkosto	Ruokavirasto
	Maahanmuuttajat ja yrittäjyys -verkosto	Seinäjoen kaupunki, Moni-info
suunnittelija, FM Telle Lemetyinen		
	Detocs – Interreg Europe -hankkeen sidosryhmä	Thermopolis Oy
	Kulttuuriperintö- ja -ympäristötyöryhmä	Etelä-Pohjanmaan museo
taloussuunnittelija, MMM Raija Ojaniemi , 80 % työaika, 1.10.–31.12. 60 % työaika		
sisällöntuottaja / hankevetäjä, kulttuurituottaja (AMK) Sanna Pihlaja		
	E-P:n Leader-ryhmien ja ELY-keskuksen viestintätiimi	Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
kylähankevetäjä, agrologi (AMK) Anne Palohuhta , 50 % työaika 1.1.–30.9		
	Kotopysäkki-toiminta	Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
osallisuussuunnittelija, FM Noora Riippi , 80 % työaika 31.7. saakka, perhevapaalla 20.2. lähtien		
	Nuoriso-Leaderin valtakunnallinen koordinaatioryhmä	Leader-ryhmät
	Nuorten palveluverkosto	Ilmajoen kunta
kyläasiantuntija, agrologi (AMK) Mari Viljanmaa , 1.10. lähtien		
kesätyöntekijä, viestintäassistentti, kauppatieteiden yo Sanna-Kaisa Nokso 1.4.–30.6. ja 1.–31.8		

OPINTOMATKALTA IDEOITA NUORTEN YRITTÄJYYDEN KEHITTÄMISEEN

Liiveri järjesti nuorten yrittäjyyden kehittämiseen rohkaisseen opintomatkan Keski-Suomeen. Matkalla tutustuttiin eri kohteisiin ja hankkeisiin Leader Viisarin ja Leader Jyväskylän alueilla. Laukaan kunnan yritysasiantuntija **Sanna Jylänki** esitteli yhteisöllistä Yritystankkaamaa.

STRATEGIAN TOTEUTUS

STRATEGIAN TOTEUMATILANNE JA RAHOITETUT HANKKEET

Pysyy ja paranoo 2014–2020/2022 -strategian toteuttaminen on päättymässä. Vuoden 2024 alussa käynnissä oli vielä noin 43 hanketta, mukaan lukien hanke- ja yritystuet ja omat hankkeet (ml. teemahankkeiden koordinoitiosat). Hankkeiden toteutus eteni vuoden aikana siten, että vuoden päättyessä käynnissä oli kymmenen hanketta. Kaikkien hankkeiden piti päättyä viimeistään vuoden 2024 loppuun mennessä. Pysyy ja paranoo -strategiassa oli neljä painopistettä. Suunnitellusti rahoitetut toimet kohdistuivat eniten Rakas kotiseutu, vireämmät yhteisöt sekä Rohkeat yritykset, uudistuvat elinkeinot -painopisteisiin. Suunniteltua pienemmälle jäivät Hyvinvoiva ympäristö, terveellisempi elämä sekä ennen kaikkea Ruokaa läheltä, makuja elämään -painopisteet. Vanhan strategian hyvän päättämisen kannalta on tärkeää kerätä tietoa rahoitettujen toimien tuloksista ja vaikutuksista. Vaikuttavuutta voidaan parhaiten arvioida vasta riittävän ajan kuluttua hankkeiden päättymisestä ja tähän arviointiin resursseja on niukasti. Vuonna 2024 Liiveri käytti resursseja Tulokset-nettisivun kokoamiseen ja lanseeraamiseen. Sivulle on koottu Liiverin toiminnan tuloksia ja vaikuttavuutta koko sen olemassaolon ajalta vuodesta 1997 lähtien.

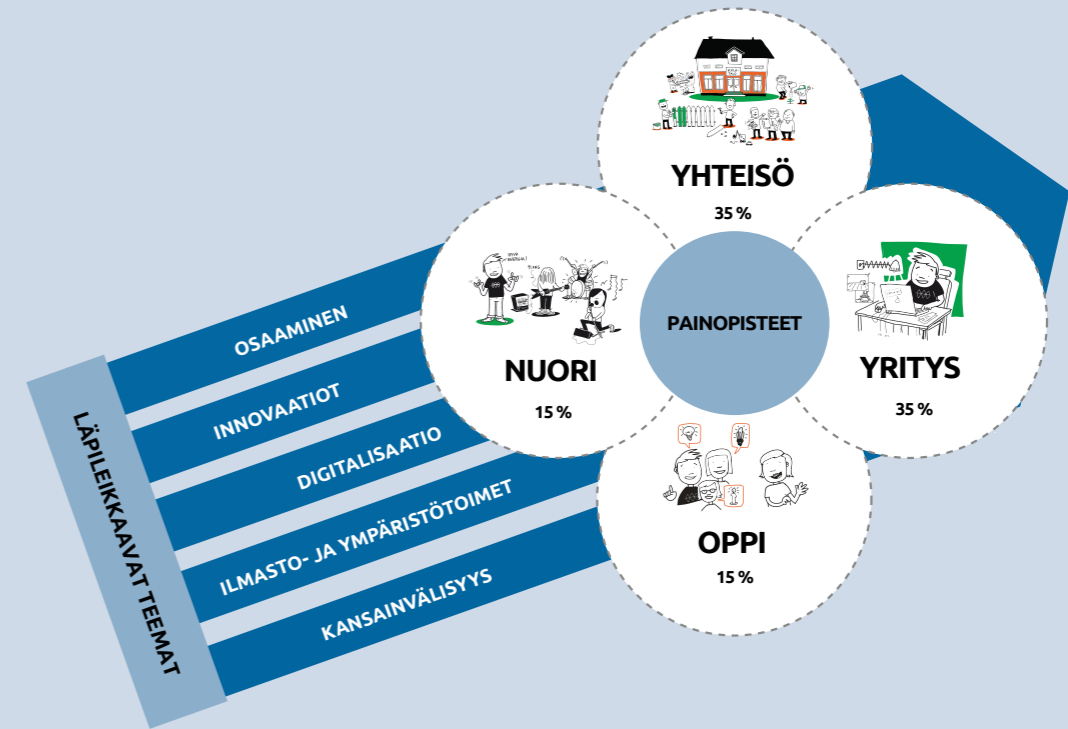
Juuret ja siivet 2023–2027 -strategiaan jätettiin vuonna 2023 vireille 52 ja vuonna 2024 119 tukihakemusta, joista lähes 70 % oli yritystukihakemuksia. Kyseisinä vuosina Liiverin hallitus teki 165 Leader-tukipäätöstä, josta 120 oli myönteistä. ELY-keskuksessa kuluvan rahoituskauden päätöksenteko käynnistyi vuonna 2024. Siellä saatiin tehtyä tukipäätökset lähes kaikkiin Liiverin rahoitavaksi

esittämiin hakemuksiin. Yritystukihakemusten määrä on kasvanut aiemmasta uusien pientukien myötä, samoin niihin tehdyt kielteiset päätökset ja peruutuspäätökset. Tässä raportissa raportoidaan toimintaa ELY:n päätösten mukaan eli se sisältää Liiverin vuosien 2023 ja 2024 päätökset.

Liiverissä seurataan systemaattisesti hanke- ja yritystutiedustelujen määriä. Molemmissa niistä on ollut hienosta kasvua suhteessa edelliseen vuoteen. Yritystuista tuli vuoden aikana yli 200 tiedustelua ja hankkeistakin lähes sata. Tämä tarkoittaa lähes 1,5 tiedustelua työpäivässä.

Vuosille 2023–2024 Liiverissä oli käytettävissä noin 2,1 M€ Leader-rahoitusta, josta ELY-päätöksin vuoden 2024 loppuun mennessä tuli sidottua 82 % rahoituskehiksestä. Liiveri on näiden lisäksi sitonut omilla päätöksillään rahoitusta. Käyttämättä jäänyt rahoitus (105 110 €) siirtyy käytettäväksi vuodelle 2025. Yksityisen rahoituksen kertymä ohjelmaan on noin 34 %, kun sen tavoite on 40 %, jotta se kattaisi toimintarahankin.

Liiveristä on rahoitettu strategian kaikkien neljän painopisteen toimia. Uudet pienet yritystukimuodot vaikuttavat siihen, että kappalemääräisessä tarkastelussa Yrityspainopisteessä on tavoiteltua enemmän hankkeita. Kun taas euromääräisesti tarkasteltuna selviää, että siihen on osoitettu tavoiteltua vähemmän rahoitusta. Vuosi 2024 oli Liiverissä nuorisotoiminnan kehittämisen teemavuosi, mikä näkyy Nuoret-painopisteeseen myönnetyn rahoituksen määrässä positiivisesti.

VIRON OPINTOMATKALLA SAATIIN UUSIA IDEOITA

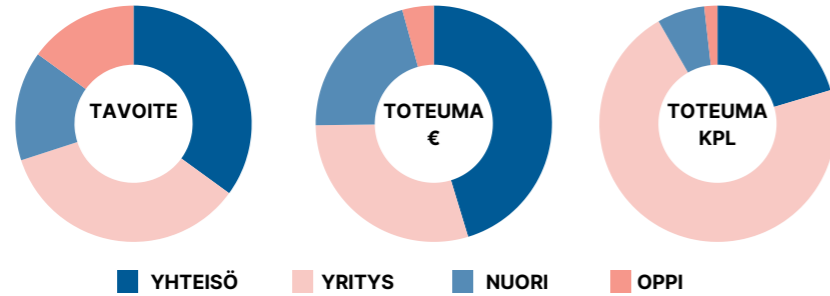
Etelä-Pohjamaan Leader-ryhmät tekivät yhteisen opintomatkan Etelä-Vieroon. Liiveristä matkalla oli mukana kahdeksan osallistujaa. Matkan järjestelyistä vastasi Leader Suupohja.

Kuva: Aili Raudla-Majakangas

STRATEGIAN PAINOPISTEIDEN TOTEUMA

Strategian toteutumisen sisällöllisen analyysin mukaan Yhteisö-painopisteeseen on tullut hyvin hankkeita, joilla rakennetaan ja kunnostetaan harraste- ja kokoontumistiloja. Aiempaa enemmän hankkeita voisi tulla esim. ympäristö- ja ilmastotoimiin sekä etätöihin ja maaseutuasumiseen liittyen. Yrityspainopisteessä on pysytty tukemaan sekä uuden yritystoiminnan käynnistymistä että toimivien yritysten uudistamista erityisesti pienhankkeilla. Yrityspainopisteessä jatkossa nostettaneen esille aiempaa enemmän omistajanvaihdoksia, maahanmuuttajia, ruoka-alaa ja työvoiman saatavuutta. Erityisesti elinkeinollisia hankkeita tulee aktivoida. Vuonna 2024 haluttiin edistää nuoriin liittyvää kehittämistyötä. Nuori-painopisteeseen käynnistyi kehittämishankkeita, joissa lisätään nuorten osallisuutta ja harrastusmahdollisuuksia. Jatkossa tässäkin teemassa nostetaan aiempaa enemmän esille ympäristö- ja ilmastoasioita. Oppi-painopisteellä pyritään uudistamaan Liiverin tukemaa kehittämistyötä alueella. Sillä halutaan rohkaista alueen tietointensiivisten organisaatioiden ja paikallistoimijoiden yhteistä kehittämistyötä. Painopisteeseen ei ole vielä tullut monia hankkeita, mutta sitä pyritään aktivoimaan ja konkretisoimaan. Siihen liittyviä teemoja voisivat olla esim. maahanmuutto ja etätö. Oppi-painopisteen käynnistämiseksi muun muassa selvityshankkeet voisivat olla tehokas työkalu.

Liiverin Juuret ja siivet -strategian läpileikkaavien teemojen (osaaminen, innovaatiot, digitalisaatio, kansainvälisyys sekä ilmasto- ja ympäristötoimet) toteutumista seurataan strategialle asetettujen tulos- ja tuotosindikaattoreiden ja niihin kytkettyjen valintakriteerien avulla. Tulosindikaattoreiden ja arvojen seurannan valossa strategian tavoitteet ovat hyvin toteutumassa, sillä kautta on jäljellä vielä kolme vuotta. Digitalisaatioon liittyvät toimet ovat jo ylittyneet. Digitalisaatio ja kansainvälistyminen

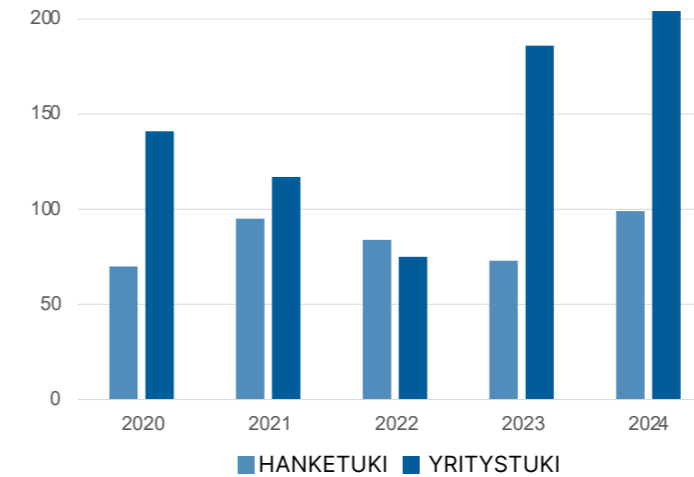
näky erityisesti yritystuissa. Hanketuissa kansainvälistymistä voisi olla enemmänkin. Kirittävää tavoitteiden saavuttamisessa on Ympäristökestävyyttä ja ilmastonmuutoksen... -indikaattorissa, jonka sisällölliseen edistämiseen Liiverissä käynnistyy Ekotekoja yhdessä -hanke vuonna 2025.

Liiverin hallituksessa oli vuonna 2024 käsittelyssä 34 hanketukihakemusta, joista kolme sai kielteisen päätösesityksen ja yksi hakija peruutti hakemuksensa. Muita hankehakemuksia esitetään rahoitettavaksi. Rahoitettavaksi esitettävillä investoinneilla mm. rakennetaan avantoauna ja tehdään parannuksia liikuntareiteille. Lisäksi niillä parannetaan seurantalojen energiatehokkuutta, turvallisuutta ja käytettävyyttä.

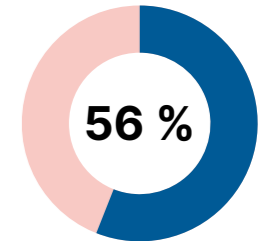
Kehittämishankkeissa näkyy Liiverin asettama nuorisoteemavuosi. Rahoitetuilla kehittämishankkeilla mm. houkutellaan nuoria mukaan paikallismuseotoimintaan ja kehitetään kulttuuriakatemiamaallia. Myös pienhankkeille on alkanut olla kysyntää. Niitä on rahoitettu yhdeksän. Pienillä kehittämishankkeilla on esim. tehty parajalkapalloon liittynyt opintomatka ja investointihankkeilla parannettu harrastemahdollisuuksia ja kylätalojen käytettävyyttä. Pienhankkeiden aktivointiin tehtiin nuorten kulttuurihankkeisiin liittynyt kampanja Nuoret luovat -teemalla. Kampanja ei tuottanut suurta hakemuskantaa. Ehkä tämän kampanjan kärki jäi epäselväksi, kun siinä kampanjoitiin

	2023	2024	Yhteensä
Vireille	52	119	171
Liiverin myönteinen päätös	32	88	120
ELY:n myönteinen päätös	0	108	108

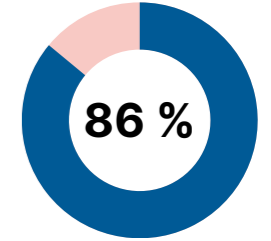
HANKE- JA YRITYSTUKI TIEDUSTELUT

HANKEHAKIJOISTA UUSIA HAKIJOITA

YRITYSTUKIHAKIJOISTA UUSIA HAKIJOITA

TULOSINDIKAATTOREIDEN TOTEUMA

	Tavoite 2023-2027	Toteuma 2023-2024
Tulosindikaattorit		
Älykkäät kylät -hankkeiden määrä	10 kpl/kausi	4 kpl
Ympäristökestävyyttä ja ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumisen saavuttamista	35 kpl/kausi	5 kpl
Kehitettyjen maaseutuyritysten ja biotalousalan yritysten lukumäärä	115 kpl/kausi	64 kpl
Tulosindikaattorit Rahoitettavien toimien määrällinen seuranta läpileikkaavien teemojen mukaisesti		
Digitalisaatioon liittyvät toimet (=valintakriteeri 2)	25 kpl/kausi	35 kpl
Kansainväliset toimet	20 kpl/kausi	15 kpl
Osaamisen lisäämiseen liittyvät toimet	20 kpl/kausi	14 kpl
Arvojen seuranta		
Hanke- ja yritystuki tiedustelujen määrä	1 250 kpl/kausi	583 kpl
Vuosittainen asiakastytyväisyyskysely	5 kpl / kausi	2 kpl

PADELKENTTÄ LAMMINJÄRVELLE

Jalasjärven Jalas ry toteutti Jalasjärven Lamminjärven alueelle padelkentän. Kenttä täydentää alueen monipuolisia harrastusmahdollisuuksia

UUDENLAISTA TOIMINTAA JALASJÄRVEN MUSEOLLE

Jalasjärven 4H:n Elämyspolut-hankkeella lisättiin erityisesti lasten ja nuorten kiinnostusta paikalliskulttuuriin ja kotiseudun historiaan tarjoamalla elämyksellisiä museotarinoita, toimintapajoja ja luontokokemuksia. Hanke toteutettiin yhteistyössä Jalasjärvi-Seuran kanssa.

sekä kehittämis- että investointihankkeita. Pääosa kaikista rahoitettavaksi esitettyjä hankkeita toteutti Yhteisö-painopistettä. Hankehakijoista noin puolet oli uusia hakijoita. Lisäksi osassa vanhoista hakijoista vastuuhenkilöt ovat vaihtuneet. Nämä kertovat kehittämisen aktiivisuudesta ja uudistumisesta alueella.

Uudet pienet ovat kiinnostaneet Liiverin alueen yrittäjiä ja yrityksiä. Uusista muodoista on tiedotettu aktiivisesti ja Liiverin hyvät yritystukiverkostot ovat viestineet mahdollisuuksista kentälle. Myös ELY-keskuksen kehittämisspallujen lopettaminen on vaikuttanut pienetukien kysynnän määrään. Eniten hakemuksia tuli toimivan yrityksen kehittämistukeen ja päätoimisen yrityksen käynnistystukeen.

Yritysten investointitukien hakumäärä oli samalla tasolla kuin aiempinakin vuosina, mutta haettu euromäärä on vähentynyt merkittävästi. Syynä tähän on muun muassa aiempaa pienempi investointitukien euromaksimi, Suomen talouden laskusuhdanne sekä korkotasot. Investointeja haluttiin aktivoida muun muassa ilmoittelulla ja sosiaalisen median kampanjalla, mutta ne eivät tuottaneet merkittävää lisäystä hakemusten määrään.

Aiempaan verrattuna yritystukihakemuksia hylätään ja niitä perutaan enemmän. Suurempaan kielteisten rahoitusesitysten ja peruttujen hakemusten määrän taustalla vaikuttanee se, että uudet pienet ovat muuttaneet hakemuskäytäntöjä. Yritystukihakemuksia jätetään Hyrrään ilman, että hakija on ollut yhteydessä Liiveriin ennakolta. Lisäksi uudet tukimuodot yhdessä epätarkan ohjeistuksen kanssa ovat tuottaneet useita kielteisiä ja peruttuja hakemuksia. Vuonna 2024 Liiverissä oli käsittelyssä 80 yritystukihakemusta, joista 58 sai myönteisen päätösesityksen. Yritystukien saajista yli 85 % oli Liiverille uusia hakijoita. Tämä kertoo alueen vahvasta pienyrittäjyydestä ja yritystuista, joilla kannustetaan uuden yrittäjyyden kokeilua ja syntymistä.

Liiverin vuosittaisen asiakastytyväisyyskyselyn mukaan hanke- ja yritystukiasiakkaat ovat tyytyväisiä Liiverin asiakaspalveluun. Kehittämistoiveita annettiin hakuprosessin palvelumuotoilusta ja nopeuttamisesta. Kaikki Liiverin asiakastytyväisyyskyselyyn vastanneet henkilöt suosittelevat Liiverin rahoitusta muille.

Hyvänä hanke-esimerkkinä aiemmilta vuosilta nostetaan esille Jalasjärven Lamminjärven alueen kehittäminen

ja siihen liittyvä prosessi. Liiverin strategiavalmisteluun liittyneessä prosessissa Jalasjärveltä nousi esille tarve kehittää keskustassa sijaitsevan Lamminjärven aluetta. Kurikan kaupunki tarttui tarpeeseen sekä haki ja toteutti kehittämishankkeen, jolla alueelle luotiin osallistavasti kehittämistrategia. Sittemmin aluetta on kehitetty erilaisilla hankkeilla mm. Jalasjärven Jalaksen investoinneilla pesäpalloluun ja padeliin sekä Jalasjärven 4H:n kehittämällä luontoreiteillä. Jalas sai rahoitusta investointeihinsa ELY-keskuksesta ja Liiveristä ja 4H Liiveristä.

Vuonna 2024 myönnettiin kaksi kehittämistukea KO-HO Industrial Design Oy:lle, joka kehittää toimintaansa kansainvälisille markkinoille innovatiivisesti. Yrityksen toimiala on teollinen muotoilu ja alihankinta eri teollisuuden aloille. Se myös valmistaa akustiikkarakkaisuja työympäristöihin Mölinä-brändillä. Yrityksen tavoitteena on valmistaa Suomen tyylikkäämmät akustiikkapaneelit. Yrittäjät **Timo Hoisko** ja **Matti Korpela** ovat yrityksen perustajia ja muotoilualan ammattilaisia. Yrityksen myyntiosaamista vahvistamaan toimitusjohtajaksi on palkattu **Jan Vairio**. Yrityksen kehittämistoimenpiteet ovat liittyneet muun muassa englanninkielisen materiaalin tuottamiseen sisustussuunnittelijoiden käyttöön sekä tuotannon tehostamiseen prässäystekniikkaa kehittämällä. Liiveri on ollut mukana yrityksen kehittämistyössä jo edellisellä ohjelma-kaudella toimivan yrityksen perustamistuella, joka käynnisti Mölinä-brändin kehittämisen. Yrityksen liikevaihto on kehittämistoimien myötä lähtenyt kasvuun ja tilantarve on johtanut toimitilainvestointiin, jossa ELY-keskus on mukana.

Munakan kyläyhdistyksen Reitti entisaikojen Munakkaan -yleishyödyllinen investointihanke on paitsi konkreettinen hanke menneisyyden säilyttämiseksi, myös vahva merkki yhteisöllisyydestä ja innostuksesta kylän kehittämiseen. Munakan kylän alueella ei aiemmin ole ollut liikuntareittejä. Alajokimaisemat ja Kyrönjoki ovat houkuttaneet liikumaan alueella jalkaisin ja pyörällä. Alueelle on toivottu mielenkiintoisia kohteita, nyt 10 kilometrin reitin varrelle pystytetyt 12 historiataulua kertovat kylän menneisyydestä. Reitti tarjoaa fyysisen ja virtuaalisen kokemuksen kylän historiasta. Sähköisen karttapohjan alueella reittiin ja sen varrella olevaan historiaan voi tutustua ja tehdä virtuaalisen vaelluksen reitillä. Taulut esittelevät laajasti alueen historiaa; mm. saha, Munakan mittausasema ja Rautatiesilta. Historiatieto on kerätty jo aiemmissa historiapiireissä. Hanke ei ainoastaan tarjoa uusia nähtävyyksiä.

siä ja liikuntamahdollisuuksia, vaan se myös vahvistaa yhteisöllisyyttä ja talkooperinnettä. Nuorten perheiden kotiseutukokemus vahvistuu, kun he saavat tutustua kylän historiaan, samalla kun iäkkäämmät asukkaat voivat jakaa tietoaan ja perinteitään seuraaville sukupolville.

Ilmajoen, Kurikan, Kauhajoen ja Teuvan alueella toimiva Metsänhoitoyhdistys Lakeuden Aktivoinnilla ja tiedolla elinvoimaa Lakeuden metsiin -hanke (Liiveri) on kerännyt toimialueellaan tapahtuviin koulutuksiin, näytöksiin ja retkille jo yli neljäsataa osallistujaa ja hanke jatkuu vielä vuoden 2025. Lisäksi hankkeen puitteissa tarjotaan metsänomistajille maksutonta neuvontaa muun muassa sukupolvenvaihdoksiin. Asiaa ja neuvoja tarjotaan tilaisuuksien ja maastokäyntien muodossa muun muassa metsävevrotuksesta, sukupolvenvaihdoksesta, hiilensidontasopimuksilla ansaitsemisesta, puukaupan tekemisestä, luontoarvoista ja riistan huomioimisesta, suometsien kasvattamisesta ja kuusen ja männyn sekauudistamisesta.

Hankkeen paikallislähtöisyys ja tilaisuuksien tuonti lähelle metsänomistajia on madaltanut kynnystä osallistua. Lisäksi suuret osallistujamäärät kertovat siitä, että aiheet ovat olleet ajankohtaisia.

Yhdistysten liiketoimintainvestoinnit ovat uusi mahdollisuus tälle rahoituskaudelle. SF Caravan Seinäjoen seutu ry:n Vihreää energiaa Kalajärvelle -hankkeella yhdistys on asentanut aurinkopaneelit "Vankkuritupansa" katolle. Lähtötilanne oli se, että kyseisellä isolla rakennuksella on iso kattopinta-ala, joka on suoraan aurinkoon päin. Kesällä, jolloin aurinko paistaa runsaasti, katolla sijaitsevat aurinkopaneelit tuottavat aurinkosähköä caravanalueen tarpeisiin. Paneeleista on suuri taloudellinen ja ympäristöllinen hyöty yhdistykselle, koska sen sähkötulot on suurimmillaan silloin kun aurinko paistaa. Paneelit on asennettu kesällä 2024 ja kytketty sähköverkkoon syyskuussa 2024, joten niiden todellinen hyöty paljastuu vasta tulevina vuosina. Yhdistysten liiketoimintainvestoinnit ovat tärkeä kehittämisväline, koska niillä voidaan edistää maaseudun palvelujen säilymistä ja kehittämistä.

YRITTÄJÄN INTOHIMOSTA SYNTYY UUTTA

Jalasjärveläinen **Miia Anttilan** yrittäjyyden keskiössä ovat vaikuttajatyö ja uudet kirjat, ja suurimmat suunnitelmat ovat vasta alkutekijöissään. Vaikuttajatyön ja kirjojen rinnalla elää vahva haave kokoaikaisesta yrittäjyydestä ja kahvilatoiminnasta.

YLISTAROSSA PALKATTIIN NUORI KESÄSOMETTAJAKSI

Ylistarossa koettiin, että kylät tarvitsevat nuorten näkökulmaa ja viestintää nuorten näkökulmasta. Kesäsomettajana työskennellyt **Matilda Latvala** toi kylien viestintään uutta näkyvyyttä ja houkutteli niin paikallisia kuin matkailijoita tutustumaan alueen tarjontaan. Samalla hän sai itse arvokasta työkokemusta, kehitti osaamistansa ja rakensi kylien elinvoimaisuutta.

TOIVON METSÄ KUTSUU LIKKUMAAN LUONTOON

Seinäjoen Pappilankorpeen rakentui uusi Toivon metsä, jossa yhdistyy luonnon ennallistaminen ja hyvinvointi. Sen keskeinen tavoite on tuoda ihmiset yhteen luontoa kunnioittaen ja suojellen, luoden samalla paikka, jossa kaikki voivat nauttia metsästä esteettömästi. Hankkeen toteutti Seinäjoen seurakunta.

OMAT HANKKEET

Etelä-Pohjanmaan Leader-ryhmät kehittävät kylä yhdessä ELY-keskuksen rahoittamilla hankkeilla. Vuonna 2024 käynnistyi Tulevaisuuden kylä 2.0 -hankkeen varsinainen toiminta. Hanketta hallinnoi Leader Suupohja. Hankkeella kehitetään Älykäs kylä -kokonaisuutta. Liiverin alueelta hankkeeseen osallistuvat: Hirvijärvi-Komsi, Honkakylä, Ilmajoen keskusta, Kainasto, Koskenkorva ja Koura. Loppuvuodesta käynnistyi Kyvykkäät kylät -hanke, jolla kehitetään kylien yhteisöllisyyttä, varautumista ja turvallisuutta. Hanketta hallinnoi Liiveri.

Vauhtia valokuituun -hanke oli Liiverin hallinnoima ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen rahoittama hanke, jossa olivat mukana maakunnan kaikki Leader-ryhmät. Vuonna 2024 hankkeessa mm. laadittiin Kylien digivinkit -julkaisu. Osaltaan tämän hankkeen vaikutusta on maakunnan valokuitukattavuuden merkittävä parantuminen.

Nuori-teemaa on kehitetty eteenpäin Liiverin oman kehityksen hankkeilla. Vuonna 2024 Osallistuvat nuoret 2.0 -hankkeessa mm. sparrattiin kyläyhdistyksiä ja järjestettiin tilaisuuksia mm. PLU:n, Etelä-Pohjanmaan liiton EU-tietokeskuksen ja kuntien kanssa. Merkittävänä toimena koottiin Nuoret mukaan -nettisivu. Yhteistyötä tehtiin mm. valtakunnallisten Nuorisoleader-toimijoiden ja Ilmajoen Ohjaamon kanssa. Vuonna 2025 Liiverin nuorisotoimintaa jatketaan omalla rahoituksella ja ruotsalaisen Leader-ryhmän kanssa käynnistettävällä hankkeella.

Osana Liiverin nuorisotyötä on Nuorisoleader-tuki nuorten porukoille ja nuorille yrittäjille. Tukia myönnettiin 30 kappaletta, joista 18 porukoille ja 12 yrittäjille. Nuorisajaosto teki päätösesitykset nuorten porukoiden hankkeista ja elinkeinojaosto nuorten yrittäjyys Hankkeista. Vuonna 2025 nuorten porukoille myönnettävää tukea teemoitellaan viestinnällisesti. Teemoja ovat mm. koulun viihtyvyys ja ympäristöhankkeet.

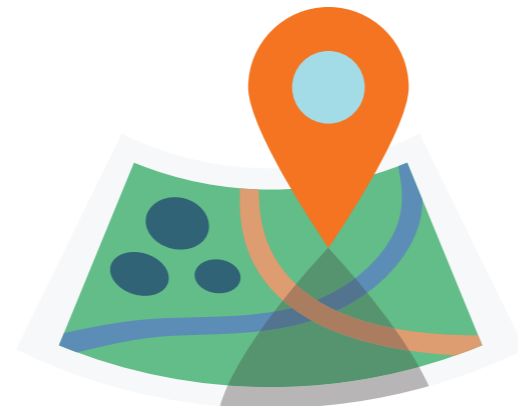
Pysyy ja paranoo -strategiasta toteutettiin kymmenen teemanhanketta. Näistä vuonna 2024 oli käynnissä enää kahden hankkeen koordinointiosat: Matka sekä Harras-

tuksia ja turvallisuutta. Matka-hankkeessa järjestettiin Siivet kansainvälisyyteen -tilaisuus ja -julkaisu.

Liiverin on tehnyt pitkään yhteistyötä ruotsalaisen Leader Östra Skaraborgin kanssa. Yhteistyötä on mm. Leader-toiminnan kehittämistä, yritysvaihtoista sekä nuoristyöstä. Vuonna 2024 Leader Östra Skaraborgin toiminnanjohtaja **Jesper Uvesten** ja nuorisohankevastaava **Emma Stigsson** vierailivat Liiverissä. He mm. osallistuivat Liiverin hallituksen kokoukseen.

Vuonna 2024 käynnistyi Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin hallinnoima GENGREEN-hanke, jolla edistetään vihreää naisyritystä Pohjoismaissa. Hanke rahoitetaan Interreg Aurora -ohjelmasta ja Liiveri on yksi hankekumppani. Hankkeen keskiössä on verkostojen luominen osallistuvien yritysten välillä. Tavoite toteutuu mm. Living Lab -konseptilla. Vuonna 2025 hankkeessa mm. järjestetään koulutusta vihreästä siirtymästä.

Liiverin toiminnanjohtaja ja suunnittelija ovat sidosryhmäjäseniä Etelä-Pohjanmaan liiton ja Thermopolis Oy:n hallinnoimissa Interreg Europe -hankkeissa. Toiminnanjohtaja on mukana Seinäjoen kaupungin Moni-infon koordinoimassa verkostossa, jossa kehitetään palvelupolkua maahanmuuttajayrittäjille.

NUORET JA PÄÄTTÄJÄT KOHTASIVAT ALUEEN NUORISOTILOILLA

Putsaa pöytä päättäjillä -tapahtumassa esitettiin nuorten kysymyksiä päättäjille, ja nuoret ja päättäjät pääsivät keskustelemaan pizzan syömisestä ja pelailun lomassa. Kuvassa Ilmajoen kunnanjohtaja **Ari-Pekka Laitalainen** pelaa nuorten kanssa korttia Seppälän nuorisotilalla. Tapahtumat järjestettiin yhteistyössä kuntien nuorisotoimien ja Etelä-Pohjanmaan EU-tietokeskuksen kanssa.

NAISYRITTÄJÄT RAKENTAVAT KESTÄVÄÄ LIIKETOIMINTAA

Liiveri on yhtenä toteuttajapartnerina mukana vihreään naisyritykseen keskittyvässä GENGREEN-hankkeessa. Tavoitteena on edistää kestäviä liiketoimintatapoja, edistää sitoutumista paikallisyhteisöihin ja yhteiskuntaan sekä kehittää kestäviä liiketoimintaratkaisuja. Lisäksi hankkeella pyritään lisäämään sosiaalisia ja taloudellisia hyötyjä paikallisyhteisöissä.

Interreg Co-funded by the European Union

Aurora

LIIVERI ALUEEN KEHITTÄJÄNÄ

Monikanavainen ja kehittyvä viestintä on Liiverin toiminnan kulmakiviä. Viestintää tehdään pääosin toimintarahoilla, mutta myös jokaisessa hankkeessa. Oman viestinnän lisäksi osallistutaan maakunnalliseen ja valtakunnalliseen yhteisviestintään. Maakunnallisena yhteistyönä mm. osallistuttiin Farmari-messuille, järjestettiin Hankekylvöt-tilaisuus ja toteutettiin Teams-kahveja tuensaajille. Lisäksi osallistuttiin valtakunnallisen viestinnän kampanjoihin, kuten EU-päättäjä lähelläsi-kampanjaan.

Vuoden 2024 aikana suurin yksittäinen viestintäponnistus oli Tulossivujen tekeminen nettisivuille. Sivulla tuodaan esille mahdollisimman lähestyttävässä muodossa aiemman kehittämistyön tuloksia. Asiakaspalautekyselyn mukaan nettisivut ovat yksi tärkeimmistä tiedon hankintakeinoista. Tätä vaikuttavuustyötä jatketaan yhdessä Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja Leader-ryhmien yhteisviestinnässä.

Liiverin nettisivukävijöiden määrä on kasvanut aiemmas-
ta (13 531 istuntoa vuoden aikana) Liiverissä käytetään aktiivisesti sosiaalista mediaa, erityisesti Facebookia ja Instagramia. Someseuraajien määrä on kasvanut: 2020=1 306kpl, 2021=1 665kpl, 2022=1 927, 2023=2 179, 2024=5 464. Vuoden 2024 luvussa on mukana myös LinkedIn. Facebookin ja Instagramin lisäksi. Sähköinen uutiskirje julkaistiin seitsemän kertaa.

Vuoden aikana Liiveri järjesti 19 omaa tapahtumaa tai tilaisuutta. Tärkeimpiä tilaisuuksia olivat Siivet kansainvälistymiseen -tilaisuus, jolla kannustettiin yhdistyksiä kansainvälisyyteen ja Nuoret mukaan -tilaisuus, jolla tuotiin esiin keinoja saada nuoria mukaan yhdistystoimintaan. Yritysten omistajanvaihdostilaisuuksia järjestettiin yhteistyöverkoston kanssa sekä Ilmajoella että Kurikassa. Lisäksi Liiveri osallistui 78 muiden järjestämään tilaisuuteen. Tilaisuuksien osallistujamääriä ei enää seurata. Liiverin hankevetäjille järjestettiin kahdet aamukahvit. Niiden tarkoituksena on mm. verkottaa alueen hanketoimijoita.

Verkostojen käynnistäminen ja niissä mukana olo on keskeinen Liiverin oman toiminnan kehittämisen painopiste.

Verkostot vaativat resursseja ja siksi oma kehittämistyö on äärimmäisen tärkeää, jotta verkostoja saadaan luotua. Liiverin dynaaminen verkostoanalyysi päivitettiin ja tiivistettiin loppuvuodesta 2023, minkä jälkeen henkilöstö on voinut käyttää sitä aiempaa paremmin työohjeena ja min-kä vuoksi sitä ei ole päivitetty vuonna 2024. Analyysissä puuttuviksi verkostoiksi tunnistettiin mm. oppilaitosten ja osaamisintensiivisten ja yhdistysten välisten verkostojen edistäminen, ympäristöalan osaamisen saaminen aiempaa tiiviimmin mukaan Liiverin kehittämistyöhön sekä maatalousosaamisen vahvistaminen yritystukineuvonnassa. Tähän liittyen on pidetty mm. aktivointitilaisuus koulutushankkeista yliopistokeskukselle ja käynnistetty Ekotekoja yhdessä -hanke ympäristöalan verkoston luomiseksi.

Muiden rahoituslähteiden aktiivinen haku on ollut yhä vahvemmin mukana oman toiminnan kehittämisessä. Vuonna 2024 Liiveristä jätettiin hakemukset mm. Leader Ravakan johdolla CERV-hakuun, yhdessä Etelä-Pohjanmaan muiden Leader-ryhmien kanssa aluehallintoviraston nuorisohakuun. Näihin tuli kielteiset hankepäätökset. Lisäksi on jätetty hakemus Nuoriso-Leaderin mahdolliselle uudelle rahoittajalle ja nuorisovaihtoehdoksi CERV-ohjelmaan SERN-verkoston kautta. Muiden rahoituslähteiden haku on myös resursseja vaativaa ja toimintarahan resurssit eivät siihen riitä.

Perehdyttämiskansio sekä henkilöstö- ja koulutus-suunnitelma ovat Liiverin laatutyöhön liittyviä asiakirjoja. Uusien työntekijöiden perehdytyksessä hyödynnetään aina perehdyttämiskansiota, milloin myös tarkastetaan sen ajantasaisuus. Vuoden aikana 2024 on päivitetty hankeprosessi ja hallituksen kokousprosessi vastaamaan kulu-
van rahoituskauden prosesseja. Pohdinnassa on, päivitetäänkö laatukäsikirjaa vastaamaan uuden rahoituskauden prosesseja. Liiverissä ei tehty laatutyön vertaisauditointia vuoden aikana. Vuonna 2024 Liiverin toiminnan kehittämistä ja digitalisointia on edistetty mm. laitehankinnoilla ja kouluttautumisella.

Aikoinaan Liiveri on arvioitu ainoaksi seudulliseksi ja monialaiseksi kehittäjäksi alueella. Edelleen se voidaan näh-

SÄHKÖKITARA NUOPPARILLE MAHDOLLISTAA YHDESSÄ SOITTAMISEN

Pohjan nuorisotilalle hankittiin Nuoriso-Leader-tuella sähkökitara ja tarvikkeita. Sähkökitara bänditilassa mahdollistaa uusien bändien soittamisen ja tutustumisen soittamisen kautta uusiin kavereihin.

NUORET LOIVAT ITSELLEEN KESÄTYÖN

Nuoriso-Leader-tukea myönnettiin Ylistaron keskustassa sijaitsevan Wohvelikahvilan tarvikkeisiin. Kahvilan pitäminen kesällä antoi 4H-ryrittäjinä toimineille **Fiia Iloviidalle** ja **Helmi Viirimäelle** tilaisuuden harjoitella yrittäjyyttä ja nuoret pääsivät toteuttamaan itseään leipomisen ja asiakaspalvelun saralla.

HARRASTUKSESTA YRITYS

Eero Välikkilän yritys, ESV Motors, tekee mm. pienkonehuoltoja ja auto-fiksauksia, verkkokauppatoimintaa ja freestyle-näytöksiä motocross-tapahtumiin. Välikkilä sai Liiveristä tukea yritystoiminnan käynnistämiseen.

YRITTÄJIKSI VAHVALLA AMMATTITÄIDOLLÄ

Satakielen Palvelut Oy tuottaa Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella sosiaalihuollon avopalveluita, kuten perhetyötä ja tehostettua perhetyötä ja tukisuhdetoimintaa jälkihuollon nuorille. Yritys sai Liiveriltä käynnistystukea. Kuvassa yrittäjinä toimivat Riina Yli-Sulkava, Markus Huotari-Ibañez ja Tiia Wallin.

Kuva: Satakielenpalvelut/Sinetiksi Visuals

dä sellaisena. Liiverin kehittämän Arvioinnin kolme kehää -mallin mukaan sidosryhmäkysely tehdään kerran rahoituskautessa. Tämän kauden kysely tehtiin vuonna 2024. Sen mukaan Liiverin toiminnalla on ollut vaikutusta alueen kehittämiseen. Liiveri nähtiin kylien kehittäjänä, rahoittajana ja kehittämistyön aktivoijana. Kehitysehdotuksia annettiin mm. viestinnästä.

Vuonna 2024 Liiverin asiakaspalvelusta annettujen kouluarvosanojen keskiarvoksi tuli 9,4. Arvosana on hieman noussut suhteessa aiempaan vuoteen. Asiakkaat kokivat, että Liiveristä on helppo kysyä neuvoa ja että palvelu on nopeaa ja joustavaa. Asiakkaat toivoivat hakuprosessin "paketointia" sekä nykyistä nopeampaa päätöksentekoa. Asiakastyytyväisyyskyselyn vastausten pohjalta Liiverissä panostetaan edelleen asiakkaiden henkilökohtaiseen neuvontaan sekä nettisivujen ajantasaisuuteen ja kehittämiseen. Kyselyvastausten mukaan nettisivut ovat pääkanava tiedon saamiseen Leader-tuista. Erityisesti yritystutkia tutkitaan paljon netin kautta. Yritystuki-sivulla on ollut noin 6000 käyntiä vuoden aikana.

Liiverin toimintatapa on verkostomaista. Yhteisöjen kehittämistä edistetään mm. kylien yhteistyöryhmien, yhteisötreffien sekä varautumisen ja turvallisuuden työryhmän avulla sekä jäsenyyksillä ohjausryhmissä. Kehitettävää on erityisesti ympäristöalan toimijoiden tavoittamisesta sekä uusien, esim. osaamiseen liittyvien, verkostojen käynnistämistä. Liiverin elinkeinojaosto on arvokas toimija yritysten ja elinkeinon kehittämisessä. Lisäksi Liiveri on mukana mm. Yrityspalveluverkoston toiminnassa ja erilaisissa ohjausryhmissä. Uusia verkostoja tarvitaan mm. maatalousalan toimijoihin maatalouden kokeilutuen aktivoimiseksi. Lisäksi käynnistyneisiin työllisyysalueisiin tulee luoda toimivat suhteet.

Nuorisajaosto on Liiverin oma nuorisoverkosto, lisäksi Liiveri toimii nuorisotyön verkostoissa alueellisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti. Jatkossa pitää selvittää muita rahoituskanavia nuorisotoimintaan kuin maaseuturahasto. Liiverin kansainvälisistä verkostoista vahvin on jo useita vuosia kestänyt yhteistyö ruotsalaisen Leader Östra Skaraborgin kanssa. Yhteistyötä laajennetaan myös muihin ruotsalaisiin Leader-ryhmiin. Liiveri on mukana myös ruotsalais-italialaisessa kehittäjäverkostossa Sernissä. Myös erilaisten hankkeiden sidosryhmätyös-

kentely on osa Liiverin kv-työtä. Kansainvälisiä verkostoja kehitetään mm. Interreg Auroran Gengreen-projektilla. Liiverin hallitus on sen keskeinen ja tärkeä verkosto. Liiverin hallituksen kokoonpano pyritään pitämään mahdollisimman monipuolisena ja aluetta tasaisesti edustavana. Hallituksen jäsenten tärkein panos Leader-työhön on osallistuminen paikallisen kehittämisstrategian laadintaan, toteutukseen ja seurantaan. Lisäksi hallituksen jäsenet tiedottavat sidosryhmilleen Liiverin toiminnasta ja mahdollisuuksista. Liiverin hallituksessa on ollut reilusti yli 100 jäsentä Liiverin historian aikana.

Vapaa-ajallaan Liiverin työntekijöitä on jäsenenä SPR:n Länsi-Suomen piirin hallituksessa, Pohjola-Nordenin hallituksen jäsenenä, Ilmajoen kunnan teknisen lautakunnan varajäsenenä, Kotikirkko-yhdistyksen hallituksessa ja Suomen Siirtolaisuusmuseon Tuki ry:n hallituksessa. Nämä verkostot eivät suoraan liity työn tekemiseen, mutta ne antavat eväitä ymmärtää yhdistysten ja kuntien toimintaa laajemmin. Lisäksi tiedonvälitys näiden ja Liiverin välillä toimii kahdensuuntaisesti.

Aina vuoden alussa Liiverin hallitus käy läpi arviointikeskustelun edellisen vuoden toiminnasta. Hallituksen vuosittaisesta itsearviointikyselystä on luovuttu ja sen korvaa valtakunnallinen kysely, joka toteutettiin ensimmäisen kerran vuonna 2024. Hallituksen mielestä Liiverin lisäarvo alueella näkyy mm. siinä, että Juuret ja siivet -strategia on tehty asukkaiden ja toimijoiden tarpeista, ja näin se vastaa hyvin esitettyihin kehittämistarpeisiin. Liiverin aluetta pidetään paikalliseen kehittämiseen sopivan kokoisena ja rahoitusta on ollut käytettävissä sopivasti. Liiveri mahdollistaa kylien kehittämisen ja näin lisää alueen pito-, veto- ja elinvoimia. Alueella on vireää pienyrittäjyyttä, joiden kehittämiseen Liiverin käytännön neuvonta ja tuki sopivat hyvin. Liiverin yritystuki voi usein olla ratkaiseva tekijä siihen, että uusi yritys käynnistyy. Käytyjen keskustelujen ja annettujen vastausten mukaan Liiverissä on vuonna 2024 onnistuttu toiminnan tulosten esiintuonnissa Tulokset-nettisivulla. Muutoinkin viestintää pidettiin onnistuneena, mutta sitä voi kuitenkin aina parantaa, jotta tavoitetaan uusia toimijoita aiempaa monipuolisemmin. Erityisesti yritystuki hakemuksia on saatu aktivoitua paljon. Yritystutkia on myönnetty hyvin monenlaisille yrityksille. Hanke- ja yhdistyshakemuksia halutaan jatkossa aiempaa enemmän.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA TULEVAISUUS

Paikallisen kehittämisen ympäristö muuttuu. ELY-keskusten muuttuminen elinvoimaketuksiksi ja työvoimapaalvelu-uudistus tuovat paikallistason kehittämistyöhön uusia tarpeita. ELY-keskuksen muutoksessa on huolehdittava resurssien riittävydestä. Vuonna 2024 ELY-keskus teki kovan työn ja teki päätökset lähes kaikkiin vuosina 2023 ja 2024 Liiverin käsittelemiin tukiin. Tämän hyvän tilanteen toivotaan jatkuvan.

Maailman tilanne on vaikuttanut mm. kustannusten kohoamiseen, inflaatioon ja komponenttien saatavuuteen. Yritysten osalta nämä voivat lisätä kysyntää julkiselle rahalle tai vähentää valmiutta hakea sitä. Kuluttajien osalta ilmasto- ja ympäristöasiat uhkaavat jäädä päätöksissä sivuun ja ne tehdään eurojen perusteella. Yhdistyksissä ihmiset sitoutuvat aiempaa lyhytjänteisemmin toimintaan. On nähtävissä, että osa yhdistyksistä voi hyvin ja kehittää toimintaa hankkeilla, kun taas osa on heikommassa kunnossa ja niiden resurssit eivät riitä kehittämiseen. Valtion talouden leikkaukset, erityisesti kulttuurisektorille, voivat entisestään aktivoida alan kehittämistä. Maahanmuuttajien määrä on lisääntynyt alueella. Hankkeita voi hyödyntää esim. heidän ottamisessansa mukaan paikallisiin yhteisöihin. Yritystuet voivat tarjota heille väylän työllistää itsensä hyödyntäen omaa osaamistaan.

Vuonna 2025 Juuret ja siivet 2023–2027 -strategian toteuttaminen on kiivaimmillaan. Tärkeää on, että Leader-prosessi on sujuva, nyt kun se on käynnistynyt siirtymäkauden ja Hyrrän teknisten haasteiden jälkeen. Vuonna 2025 on hyvin rahoitusta jaettavana, mutta sen jälkeen rahoituksen määrä vähenee. Oli hyvä, että CAP-rahoitusta uhanneet leikkaukset torjuttiin Leaderin osalta ja

rahoitusta saattoi siirtää vuodelta 2024 vuodelle 2025. Toimintarahen sitominen hanke- ja yritystukiin toteuttiin voi johtaa tuen myöntämiseen varmoille ideoille. Lisäksi se haastaa ryhmän käytettävissä olevan resurssin ennakointia.

Aiemmasta pienentyneet yritystuet ja aiempaa lukuisamat kielteiset tukipäätökset työllistävät, ja niiden sujuvoittamiselle on tarvetta. Pohdittavaksi jää, onko hyvä myöntää pieniä tukia monelle yrittäjälle vai isompia tukia harvemmalle. Nykyiset tukimuodot tukevat huonosti yksityisen rahoituksen kertymistä Leader-strategiaan. Juuret ja siivet -strategian lisäksi huolehditaan Pysyy ja paranoo 2014-2020/2022 -strategian laadukkaasta toteuttamisesta sekä saavutetuista tuloksista viestimisestä.

Eriyisesti halutaan lisätä ympäristö- ja ilmastotoimintaa ja -verkostoja. Tähän käynnistetään Ekotekoja yhdessä -hanke. Myös yritysten omistajanvaihdosten edistämistä pyritään hankkeistamaan. Vaikuttavuustiedon keräämiseen selvitetään resursseja ja vaikuttavuustyötä tehdään myös yhdessä Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja Leader-ryhmien kanssa. Kylien kehittämistä jatketaan Etelä-Pohjanmaan Leader-ryhmien kanssa. Kehittämisen kärkenä on Älykkäät kylät -teema. Kylien kehittämiseen on käynnissä kaksi maakunnallista hanketta. Liiverin nuorisotoimintaa on kehitetty hankkeilla ja nyt sitä jatketaan omalla rahoituksella. Teeman edistämiseen käynnistetään hanke ruotsalaisten kanssa. Nuorisoleader-toimintaan hankitaan ulkopuolista rahoitusta ja sen markkinointia tehdään teemallisesti. Nuorisotoimintaan tehdään maakunnallisessa ja valtakunnallisessa verkostossa.

KYLIEN TULEVAISUUTTA PILOTOIDAAN ERI TEEMOISSA

Tulevaisuuden kylä 2.0 -hankkeen pilottikylät koolta. Liiverin alueelta mukana ovat Hirvijärvi-Komsi, Honkakylä, Kainasto, Koura, Koskenkorva sekä Ilmajoen keskustaajama. Kylät laativat toiminnalleen strategian vuoteen 2030. Hankkeessa on kolme teemaa: energiakylät, digitaalisten palvelujen kylät ja imagokylät.

TURVALLISUUTTA JA VARAUTUMISTA KYLILLE

4K - Kyvykkäät ja kestävät kumppanikylät -hanke käynnistyi syksyllä 2024. Hankkeen tavoitteena on mm. lisätä kylien turvallisuustoimia ja varautumista. **Vesa Pihlaja-Kuhnalla** ja **Toni Tuomelalla** on kattava näkemys, mitä kylä tarvitsee selviytyäkseen esimerkiksi pitkäaikaisesta sähkökatkosta. Nopankylän kylätalon varustetaso onkin sekä ensiapuvälineiden että kriiseihin varautumisen kannalta hyvällä mallilla.

LIITE: LEADER-HANKKEET JA YRITYSTUET (ELY-KESKUKSEN PÄÄTÖKSEN VUONNA 2024 SAANEET)

Yhteisö-painopiste			
		Tuki%	Budjetti
Crocodiles ry	Jouppilanvuoren tekonurmikentän Infran parannus	65 %	84 806 €
Etelä-Pohjanmaan Estradi ry	Laulava lakeus - yhteisöllisen lauluperinteen kehittäminen	80 %	8 000 €
Etelä-Pohjanmaan Nuorisoseura r.y.	Luovasti lakeudella	80 %	69 549 €
Ilmajoen Ampujat r.y.	Ampumaradan toiminnallisten lajien kehittäminen	65 %	6 007 €
Ilmajoen Työväenyhdistys ry	Työväentalon ikkunain ja ovien uusinta	65 %	53 360 €
Jalasjärven 4H-yhdistys r.y.	Elämyspolut	80 %	77 979 €
Jalasjärven Ylivallin Nuorisoseura r.y.	Seuralan energia, turvallisuus ja esteettömyys	65 %	25 060 €
Jokipiin Nuorisoseura r.y.	Nuorisoseurantalo Alasen ilmalämpöpumppujen uusiminen	65 %	5 100 €
Kehittämisyhdistys Liiveri ry	Ekotekoja yhdessä	100 %	120 000 €
Lakeuden Avantouimarit ry	Talviuinnin kehittämishanke Taneli	41 %	292 178 €
Lakeuden Elämysliikunta ry	KYRKÖSJÄRVEN LEIKKI-, URHEILU- JA RETKEILYVÄLINEVARASTON KEHITTÄMINEN	65 %	20 505 €
Lakeus Disc Golf ry	Ahonkylä Frisbeegolf uudistaminen	65 %	126 272 €
Luopajarven Nuorisoseura r.y.	Nuorisoseuran taittopöytien hankinta	65 %	4 418 €
Moms for Kids ry	Liiverin Vaatepankit	80 %	57 796 €
Munakan Kyläseura ry	Reitti entisaikojen Munakkaan – kylän yhteisöllisyyden tiivistäminen historiareitin avulla	65 %	15 154 €
Munakan Nuorisoseura ry	Munakan nuorisoseuran eteis- ja wc-tilojen energiaremontti	65 %	8 380 €
Munkkilan vesiosuuskunta	Sähkögeneraattorin hankinta Munkkilan vesiosuuskunnalle	65 %	21 371 €
Piirin Perinneyhdistys ry	Piiri yhteinen ympäristömme	80 %	100 000 €
Pojanluoma-seura ry	Pojanluoman Seuralan ilmalämpöpumput	65 %	8 000 €
Saveenkylän vesiosuuskunta	Saveenkylän Vesiosuuskunnan liittyminen kunnan vedenjakeluun	65 %	40 064 €
Seinäjoen Jalkapallokerho-juniorit ry	Jalkapallo kuuluu kaikille	50 %	5 976 €
Seinäjoen seurakunta	Toivon metsä – hyvinvointia ja kestävää monimuotoisuutta	46 %	60 287 €
Yritys-painopiste			
Alprotec Oy	toimitilan hankinta	20 %	65 000 €
Araneva Marjaana Susanna	Hyvinvointia taiteen keinoin	100 %	2 500 €
Archtop Laminates Oy	Markkinointitoimet	100 %	3 000 €

Archtop Laminates Oy	Custom-liiketoiminta ja tuotekehitys	100 %	3 000 €
Audittila Oy	Toimitilahankkeen valmistelupaketti	100 %	2 000 €
Audittila Oy	Toimitilahanke	25 %	100 000 €
Double Care	Autokorjaamon laitteet	100 %	5 000 €
Dream Baking	Dream Baking	100 %	5 000 €
FinnLite Oy	FinnLiten Ruotsin markkinoiden avaaminen	100 %	3 000 €
FinnLite Oy	FinnLiten Ruotsin markkinoiden kasvattaminen ja markkinoiminen	100 %	3 000 €
FinnLite Oy	FinnLiten Ruotsin markkinoiden kasvattaminen ja vakiinnuttaminen	100 %	3 000 €
Go-Rento	Toiminnan kehitys	100 %	3 000 €
GreenFiVi Ltd Oy	GreenFiVi Ltd:n rekrytoinnin vakiinnuttaminen ja kehittäminen lähtömaana Vietnam	100 %	3 000 €
H. Rakentaa	Vannesahaus	20 %	26 275 €
HevonHetki	HevonHetki näkyväksi	100 %	7 500 €
Hoivahuone tuuditan	vauvaperheiden hyvinvointia	100 %	7 500 €
Huhta-Koivisto Anne Maarit	Siivouspalvelu Anne	100 %	5 000 €
Hölsö Group oy	Hölsö Group käynnistystuki	100 %	5 000 €
Ilomäki Erika Kristiina	Uniterapiapalvelut, Tmi Erika Ilomäki	100 %	5 000 €
Into Seinäjoki Oy	Seinäjoen lentoasema-alue - visiosta konkretiaan	80 %	150 000 €
Jamatko Oy	Mittalaitteet	25 %	30 000 €
Jetraco Oy	Pelix-multisportlaatan Fiba-testikokonaisuus	100 %	3 000 €
Kaiku Instruments Oy	Kaiku instruments markkinointihanke	100 %	3 000 €
Kangasniemi Akseli Antti Johannes	polttopuut	25 %	24 327 €
KANTO Events and Consulting	Kanto Events, osa-aikaisen yrityksen käynnistys	100 %	5 000 €
Kirjon kirjat	Yritystoiminnan kehittäminen	100 %	3 000 €
KO-HO Industrial Design Oy	Verkkosivujen ja myyntimateriaalin tuottaminen KV kaupan tueksi	100 %	3 000 €
KO-HO Industrial Design Oy	Akustiikkalaboratorio - akustiset mittaukset ja testaus	100 %	3 000 €
KO-HO Industrial Design Oy	Prässästekniikan kehittäminen	100 %	3 000 €
Korvalaanen Oy	kansainvälistyminen	100 %	3 000 €
Kouran Minimarket Oy	Investoinneilla kasvua	20 %	9 217 €
Käpyaho Mari Johanna	Leader Design - nimisen yrityksen perustamisen valmistelu	100 %	2 500 €
Lakiasiaintomisto Malkamäki-Laurila Oy	Päätoimisen lakiasiaintomiston käynnistystuki	100 %	7 500 €
Lamminaho Jonna Sofia Katariina	Hyvinvointi- ja sisustussuunnitteluyrityksen perustaminen	100 %	2 500 €

Lankaleipomo	Lankaleipomon verkkokauppa ja tuotekonfiguraattorisovellus verkkokauppaan	100 %	5 000 €
Laukkanen Eini Kristiina	Leikkokukkien viljely avomaalla	100 %	2 500 €
LempeäRoihu	LempeänRoihun brändäys ja toiminnan alkuvaiheen hankinnat	100 %	5 000 €
Marsh Maille Oy	Tavaramerkin rekisterointi EU ja USA	100 %	3 000 €
Mattila Ellamaria Sofia	Luovasta koruharrastelijasta kultasepän alku	100 %	2 500 €
Metsänhoitoyhdistys Lakeus ry	Aktivoinnilla ja tiedolla elinvoimaa Lakeuden metsiin (Liiveri)	80 %	48 647 €
Metsänranta Oy	Käynnistystuki Metsänranta Oy	100 %	7 500 €
Mielenankkuri Oy	Yrityksen palveluiden kehittäminen	100 %	3 000 €
Novus Rescue Oy	NR-valmistelu	100 %	2 000 €
Operoiva Oy	Operoiva Oy perustaminen	100 %	7 500 €
Osteopatia Friskoo	Osteopatia Friskoo	100 %	7 500 €
PaHePe Oy	Markkinoinnin aloitus- ja asiantuntijakyvykkyksien kasvattamishanke	100 %	7 500 €
Peasy Gig Oy	Peasy viestintä	100 %	3 000 €
Pirula Oy	Pihan parantaminen sekä limsatankkien hankinta	20 %	13 111 €
Pirula Oy	Vientimatka Kiinaan	100 %	3 000 €
PK-Parts Oy	Laite investointi	20 %	12 488 €
PWA-Works Oy	Yrityksen alkuinvestoinnit ja kasvu	100 %	5 000 €
Rockisland Oy	Huolto- ja korjaamohalli projekti	100 %	2 000 €
Satakielen Palvelut Oy	Satakielen Palveluiden käynnistys	100 %	7 500 €
Seibio Oy	Uuden tuotteen kehittäminen	100 %	3 000 €
Seinäjäkinen-lehti Oy	Digitaalisten lehtipalvelujen kehittäminen	100 %	3 000 €
Sensitive Solutions Oy	Sensitive Solutions Oy:n palvelujen tuotteistus ja brändäys	100 %	7 500 €
SF-Caravan Seinäjoen seutu ry	Vihreää energiaa Kalajärvelle	40 %	17 000 €
Sijaista Oy	Sijaista	100 %	5 000 €
Sijaista Oy	Sijaista applikaatio	20 %	40 000 €
Sisustussuunnittelu/Inredning-splanering Nina Mäkelä Ky	MODULAARISEN LEIKKIHUONEKONSEPTIN KEHITTÄMINEN	100 %	3 000 €
Suomen koulutus ja ergonomia	Nousukiito	100 %	7 500 €
Swapbat Oy	Swapbat Oy:n käynnistystuki, päätoimisen yritystoiminnan käynnistäminen	100 %	7 500 €
Tarranalle Oy	Tarratulostimen, tietokoneen ja normaalin tulostimen hankinta	20 %	18 432 €
tmi Eerofmx	Verkkokauppa- ja pienkonekorjaamatoiminnan aloittaminen	100 %	7 500 €
Tmi Jaana Laine	Ratsastuskenttä ja maastoreitti	25 %	26 098 €
TMI Jussi Koivusalo	Tmi Jussi Koivusalo	20 %	8 065 €
TärkeäSinä	TärkeäSinä, seksuaaliterapia ja 4/24 erityistason seksuaaliterapia	100 %	7 500 €

Vallinmäen tila	Yritys investointi	25 %	7 918 €
Viljava Design	Liiketoiminnan muutos ja kehittäminen	100 %	3 000 €
Villa Piparminttu	Anttilan Miia - henkilö- ja tuotebrändäys, verkkokauppa ja itsetätettävät kirjat	100 %	3 000 €
Villa Piparminttu	Miia Anttila- Itsetätettävän Talokirjan toteuttaminen ja julkaistujen kirjojen markkinointitoimenpiteet,	100 %	3 000 €
Voimistelukoulu Vilkas	Voimistelukoulu Vilkas	100 %	5 000 €
Warmek Oy	Turva-Anturi	100 %	3 000 €
Warmek Oy	Turva-Anturi	100 %	3 000 €
Woolcare Oy	Kehittämistuki	100 %	3 000 €
Yhdessä Group Oy	Yhdessä Group Oy	100 %	5 000 €
Ytimes	Liiketoiminnan käynnistäminen	100 %	7 500 €
Nuori-painopiste			
Ilmajoen liikunnan ja urheilun tuki ry	Myötätuulta pesäpallolle	65 %	6 580 €
Jalasjärven 4H-yhdistys r.y.	Perinnepolut	80 %	77 494 €
Korpisaaren Säätiö sr	Sisua ja syräntä	80 %	150 000 €
Seinäjoen Ammattikorkeakoulu Oy	Hevoset maaseudulla - nuoret mukana (HENU)	80 %	91 803 €
Suomen Siirtolaisuusmuseon Tuki ry	Siirtolaisuusmuseo nuortuu	80 %	118 286 €
Suomen Siirtolaisuusmuseon Tuki ry	Mobiilipelillä museoon	65 %	4 133 €
Ylistaron Kainaston Nuorisoseura r.y.	Ylistaron kesäsomettaja	80 %	10 000 €
Oppi-painopiste			
Hirvijärvi-Komsi Kyläyhdistys ry	Kermaisia kakkuja	80 %	7 994 €
Taideyliopisto	Tiedeosaaminen muuttaa maailmaa – taidekasvatus avartaa ajattelua	80 %	85 912 €
Yhteensä			2 623 543 €

ASIAKASTYYTYVÄISYYSKYSELYN TULOKSIA

100 %

tuenhakijoista suosittelee rahoitusta muille

9,4

arvosana Liiverin asiakaspalvelulle

LIITE: NUORISO-LEADER-TUET 2024

Nuorten porukat		
Seinäjoen yhteiskoulun yrittäjyyskurssi	Jäätelökevät, pakastimen hankinta	224 €
Ylistaron yläkoulun tukarit ja oppilaskunnan hallitus	Kellarista käyttöön! välituntitila	400 €
IK naisten jalkapallojoukkue	Musiikilla joukkuehengen parantamista, kaiuttimen hankinta	269 €
Ilmajoen nuorisovaltuusto	Sohvat nuorisotalolle	800 €
Jalasjärven 4H/Kerhonohjaajat	Äänet kuuluviin, kannettavat vyökaiuttimet/äänentoisto	536 €
Kenun nuoret	PS5, pelit ja lisäohjain	729 €
SeAMKin kulttuurituottajaopiskelija	Italisä: Oheisohjelmaa Rytmikorjaamon keikoille	200 €
SeAMK speksin työryhmä	SeAMK Speksi	600 €
Tasangon Talvikit RY	Kanootti partiomajalle Soukallejoelle	500 €
Seinäjoen kaupunki, nuorisopalvelu	Pohjan Nuorisotilan bänditilaan käytetty sähkökitara ja siihen tarvikkeita	200 €
Hyllykallio-seura ry	HipHop-Tansku tapahtuma 24.4 ja 25.5.2024	250 €
Nurmon jymy salibandyjaosto	Jymyn nuoret valmentajat, harjoitusvälineitä	300 €
Jalasjärven Jalas Jalkapallo	Kaasugrilli ja kaksipuolinen kahvinkeitin kotiottelukioskille	349 €
Seinäjoen Koulutuskuntayhtymä Sedu	Biljardipöytä varusteineen Sedu Ilmajoelle	746 €
Skorfest / SeAMK Kulttuurituottajaopiskelijat	Mm. nuotituksia orkesterin käyttöön Skorfest-tapahtumaan	800 €
Seinäjoen ammattikorkeakoulun opiskelijakunta SAMO	2 x kyykkäsetti, kyykkäturnauksia SeAMK:n opiskelijoille	450 €
Seinäjoen yhteiskoulun oppilaskunnan hallitus	Hankitaan toimintavälineitä oppituntien katkaisuun sekä välineitä pihapeleihin	540 €
Etelä-Pohjanmaan opisto - hyvinvointilinjat	Rikollisuuden vastainen päivä -tapahtuma	800 €
Yhteensä		8 624 €

Nuori yrittäjä		
Nina Leppänen	Valokuvausta keikoilla ja tilaisuuksissa sekä sometyöt eri yrityksille / henkilöille	500 €
K.S. Fiksaus	K.S. Fiksaus tarvikkehankinnat: työkaluja	444 €
Mimosa Viitala	Pimujen ohjelma ja pehmis; pehmiskoneen hankinta	454 €
Sonja Tuomaala	Ripsienpidennysten jatkokoulutus	500 €
Touko Viirimäki	3D-tulostin muoviosien valmistukseen	450 €
Kyösti Katainen	Ruohonleikkuri perustettavalle 4H-yritykselle	450 €
Aaro Varis	Uusi palvelin	500 €

Fiia Iloviita	Wohvelikahvila, perustettava 4H yritys	500 €
SP Galleria	Kalusto vaihtoon: uusi kamera ja siihen objektiivi	500 €
Ellamaria Mattila	Luovasta koruyrittäjästä kultaseppä! Koulutus ja materiaalit	500 €
Jopen Drone Kuvaukset	Kaksi lisääkkua droneen, laturi + editointiohjelma, kotisivusto	396 €
Ahma Productions, Osma Hietaniemi	Valokuvauksen kehitys, objektiivit ja rannehihna	500 €
Yhteensä		5694 €

TOTEUTA UNELMASI LIIVERIN TUELLA

Ota yhteyttä ja kysy lisää!

www.liiveri.net

**1,7 M€ Liiverin tukea
kehittämiseen***

**305 Leader-tuki-
tiedustelua**

**30 nuorten
projektia**

287 jäsentä

**74 myönnettyä
yritystukea***

**97 aktivointi- ja
sidosryhmä-
tilaisuutta**

*sisältää ELY-keskuksen tekemät päätökset vuonna 2024, joista osan Liiverin hallitus on käsitellyt jo vuonna 2023.

Kehittämisyhdistys Liiveri ry

Könnintie 27 A, 60800 Ilmajoki
toimisto@liiveri.net | www.liiveri.net